

**TYTUŁ WYSTAWY - BARAK, REWOLUCJA, DRAMAT. GDAŃSKIE LATA
STANISŁAWY PRZYBYSZEWSKIEJ**

**PLANSZA NR 1 - Pająkówna, Przybyszewska, Panieńska. Stanisława trojga
nazwisk**

[Grafika 1.0 Stanisława Przybyszewska]

[Podpis do grafiki 1.0] Stanisława Przybyszewska. Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A

Informacje o osobie:

- Imię i nazwisko: **Stanisława Pająkówna**
- Data i miejsce urodzenia: **1 października 1901 roku, Kraków**
- Rodzice:
  - Ojciec – **Stanisław Przybyszewski**, pisarz
  - Matka – **Aniela Pająkówna**, malarka

Nazwisko:

- Przez wiele lat Stanisława używała **nazwiska matki – Pająkówna**.
- Jej matka starała się, żeby córka mogła nosić nazwisko ojca.
- Stało się to dopiero **w lutym 1914 roku**, już po śmierci Anieli Pająkówny.

[Grafika 1.1 A. Pająkówna, *Autoportret*]

[Podpis do grafiki 1.1]: Aniela Pająkówna, *Autoportret*, 1887 r., olej na płótnie. Fot. ze zbiorów Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza

Grafika 1.2 [Stasia, 1902] D

Podpis do grafiki 1.2: Pierwsze znane zdjęcie Stasi Pająkówny/Przybyszewskiej, 1902 r., zakład fotograficzny M.A. Olmy, Kraków. Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A

[Opis do grafiki 1.2]: *Wesolutka, cały dzień bawi się, śmieje. Takie to dobre, milutkie, takie śliczne.* Z pamiętnika Anieli Pająkówny, Swoszowice, 1902 r.

Zmiana nazwiska:

- W **1923 roku** Stanisława po raz drugi zmieniła nazwisko.
- Wyszła za mąż za **Jana Panieńskiego**.

Kim był Jan Panieński?

- Był **malarzem**.
- Był też **nauczycielem przedmiotów ścisłych**.

- Uczył w **Gimnazjum Polskim Macierzy Szkolnej** w Wolnym Mieście Gdańsku.
- Szkoła znajdowała się przy ul. **Am Weißen Turm 1** (dziś ul. Jana Augustyńskiego).

Wolne Miasto Gdańsk:

- To było miasto funkcjonujące jak państwo, które istniało w latach 1920–1939.
- To miasto było oddzielne od Polski i Niemiec, ale blisko z nimi związane.

Przeprowadzka do Gdańska:

- Stanisława przyjechała do Gdańska w **czerwcu 1923 roku**.
- **Od czerwca 1923 roku** mieszkała w Gdańsku.
- **Wyjeżdżała** z Gdańska tylko czasami i na krótko.
- **Mieszkała w Gdańsku** aż do swojej **śmierci w 1935 roku**.

[Grafika 1.3 Jan Panieński]

[Podpis do grafiki 1.3]: Jan Panieński (1900–1925), malarz, grafik, nauczyciel Gimnazjum Polskiego Macierzy Szkolnej, mąż Stanisławy Przybyszewskiej w latach 1923–1925. Fot. ze zbiorów Muzeum im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu

Mieszkanie w Gdańsku:

- Stanisława i Jan Panieńscy mieszkali w **drewnianym baraku** na dziedzińcu szkoły.
- **Tą szkołą** było **Gimnazjum Polskie Macierzy Szkolnej** w Gdańsku.
- Ojciec Stanisławy, **Stanisław Przybyszewski**, pomagał w powstaniu szkoły.
  - Stanisław organizował **pieniądze na remont** budynku.
  - Stanisław pomagał też w zakładaniu gimnazjum.

Z komentarzem [51]: Może tutaj lepiej zrobić jeszcze powtórzenie
Od czerwca 1923 roku mieszkała

Z komentarzem [JW2R1]: tak :)

Z komentarzem [Go3R1]: ok

Z komentarzem [54]: Wyjeżdżała z Gdańska

Z komentarzem [JW5R4]: tak

Z komentarzem [Go6R4]: ok

Z komentarzem [57]: Mieszkała w Gdańsku

Z komentarzem [JW8R7]: tak

Z komentarzem [Go9R7]: ok

Z komentarzem [510]: Tą szkołą było

Z komentarzem [JW11R10]: tak

Z komentarzem [Go12R10]: ok

Z komentarzem [513]: Stanisław organizował

Z komentarzem [JW14R13]: tak

Z komentarzem [Go15R13]: ok

Z komentarzem [516]: Stanisław pomagał

Z komentarzem [JW17R16]: tak

Z komentarzem [Go18R16]: ok

Małżeństwo:

- Stanisława pisała w liście do ciotki w 1924 roku, że **obecność Jana była dla niej bardzo ważna**.
- **Małżeństwo Stanisławy i Jana było zgodne i spokojne.**

Śmierć Jana:

- **Małżeństwo Stanisławy i Jana trwało krótko.**
- **Jan Panieński zmarł w listopadzie 1925 roku w Paryżu.**
- **Przyczyną śmierci Jana był atak serca.**
- Lekarze podejrzewali, że atak serca nastąpił po **przedawkowaniu morfiny**.
- **Morfina** to bardzo silny lek przeciwbólowy.
- Używa się go w medycynie, np. gdy ktoś bardzo cierpi.
- Jeśli ktoś weźmie za dużo morfiny, może to być **niebezpieczne dla zdrowia i życia**.

Z komentarzem [519]: Małżeństwo Stanisławy i Jana

Z komentarzem [JW20R19]: tak

Z komentarzem [Go21R19]: ok

Z komentarzem [522]: Małżeństwo Stanisławy i Jana

Z komentarzem [JW23R22]: tak

Z komentarzem [Go24R22]: ok

Z komentarzem [525]: Przyczyną śmierci Jana ...

Z komentarzem [JW26R25]: tak

Z komentarzem [Go27R25]: ok

[Grafika 1.4 Gimnazjum Polskie]

[Podpis do grafiki 1.4]: Gimnazjum Polskie przy ul. Augustyńskiego (dziś Urząd Marszałkowski). Pocztówka wydana nakładem Macierzy Szkolnej w Gdańsku. Archiwum PAN w Warszawie, oddział w Poznaniu, sygnatura P. III – 52 A

[na dole każdej planszy: wszystkie logotypy: Miasto Gdańsk, GAK, BG, Parafia, MKiDN z adnotacją, trójmiasto.pl, Dziennik Bałtycki, Radio Gdańsk]